

Vojcehs Vidlaks, Radoslavs Budziņskis
Ilustrācijas: Monika Dluska, Joanna Guravska

Jāšus cauri poļu Inflantijai

*jeb ceļojums
ar Gustavu
Manteifelu*

Gustavs Manteifels

barons, vēsturnieks, etnogrāfs,
rakstnieks, mūziķis, mecenāts

Zirgs

8. lpp. **Mihals Riks**

Vilāņu klostera
un bibliotēkas izveides
atbalstītājs

11. lpp. **Mihals Jans Borhs**

grāfs, dzejnieks, dramaturgs,
grāmatu mīlotājs,
dabaszinātnieks

13. lpp. **Florians Viganovskis**

arhitekts

15. lpp. **Antonijs Ferdinands Osendovskis**

rakstnieks, ceļotājs,
poliglots

17. lpp. **Marija Tizenhauzena-Pēzbecka**

grāfiene,
financētāja

18. lpp. **Stanislavs Kerbedzs**

arhitekts,
mecenāts

18. lpp. **Kazimirs Stabrovskis**

gleznotājs

18. lpp. **Mikolajs Čurlons**

komponists,
gleznotājs

21. lpp. **Eugēnija Kerbedza**

skolu un bibliotēku
dibinātāja

24. lpp. **Jans Augusts Hilzens**

pirmais Inflantijas
poļu hronists

rakstnieks, zinātnieks

grāfiene, filantrope

rakstniece, dzejniece,
tulkotāja

grāfiene, dzejniece
un etnogrāfe

Polijas karalis

grāfs, mecenāts

gleznotājs

grāfiene, Novembra
sacelšanās varone

ārsts, dabas mīlotājs,
Zakopanes pilsētas
popularizētājs

dabaszinātnieks, ceļotājs
un Tālo Austrumu pētnieks

gleznotājs

rakstnieks, vēsturnieks,
sabiedriskais darbinieks

Izdevējs

Poļu kultūras mantojuma ārzemēs
nacionālais institūts POLONIKA
ul. Madalińskiego 101, 02-549 Warszawa
e-pasts: kontakt@polonika.pl
www.polonika.pl

Autori

Wojciech Widłak (Wojcehs Vidlaks), Radosław Budzyński (Radoslavs Budziņskis)
konsultante: Dorota Janiszewska-Jakubiak (Dorota Janiņevska-Jakubjaka)

Ilustrācijas

Monika Dłuska (Monika Dluska), Joanna Górawska (Joanna Guravska)

Projekta koordinatore

Katarzyna Brzostowska (Katažina Bžostovska)

No poļu valodas tulkojusi: Zane Štāla

Redaktore: Marta Wiślicka (Marta Vislicka)

Mākslinieciskais noformējums

Katarzyna Sudra (Katažina Sudra), Jakub Sudra (Jakubs Sudra) (sudragrafika.com)

Grāmata iespiesta

Tipogrāfija SINDRUK

ISBN 978-83-66172-64-7

Copyright © Wojciech Widłak, Radosław Budzyński (2021)

Copyright © Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego
za Granicą „Polonika” (2022)

Atbildīgā institūcija

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Vojcehs Vidlaks, Radoslavs Budziņskis
Ilustrācijas: Monika Dluska, Joanna Guravska

Jāšus cauri poļu Inflantijai

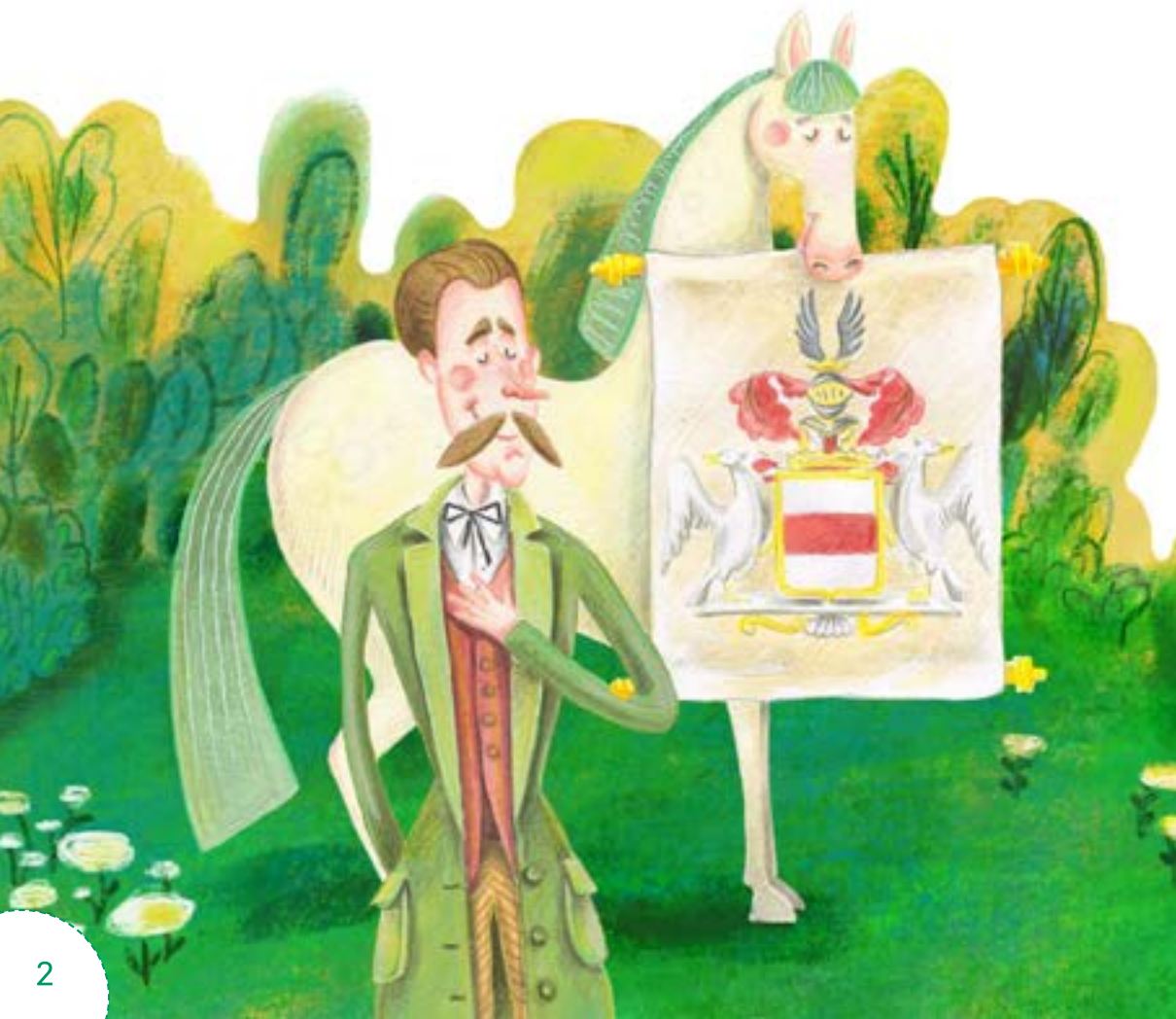
*jeb ceļojums
ar Gustavu
Manteifelu*

Aicinu jūs izbraucienā pa manām dzimtajām vietām. Inflatija – tas skan skaisti un mazliet noslēpumaini, vai ne tā? Poļu Inflatija.

Tas būs arī ceļojums laikā...

Ah, atvainojos. Aizmirsu stādīties priekšā. Gustavs Manteifels. Dzimšanas gads: 1832. Man bija jākļūst par diplomātu. Bet zināt ko? Izlēmu, ka vēlos būt atklājējs. Ne tāds, kas atklāj jaunas, tālas zemes. Īsti dārgumi bieži vien slēpjas pavisam netālu. Tos var uziet, bet pēc tam... aprakstīt un parādīt citiem. Tas patiešām ir aizraujoši!

Labdien, tas esmu es. Jā, es esmu zirgs. Uzskatu, ka zirgi ir daudz interesantāki par cilvēkiem, bet cilvēki raksta vairāk grāmatu par sevi nekā par mums. Piemēram, šai grāmatai bija jābūt par mani, bet nav. Tā ir par manu saimnieku. Lūk, tas ir viņš, kas tur stāv. Viņš noteikti jums stāstīs dažādas lietas, bet jums nav viņā jāklausās. Nav vērts. Svarīgi ir klausīties manī, jo tad patiesi uzzināsiet ko interesantu. Bet, protams, dariet tā, kā vēlaties.

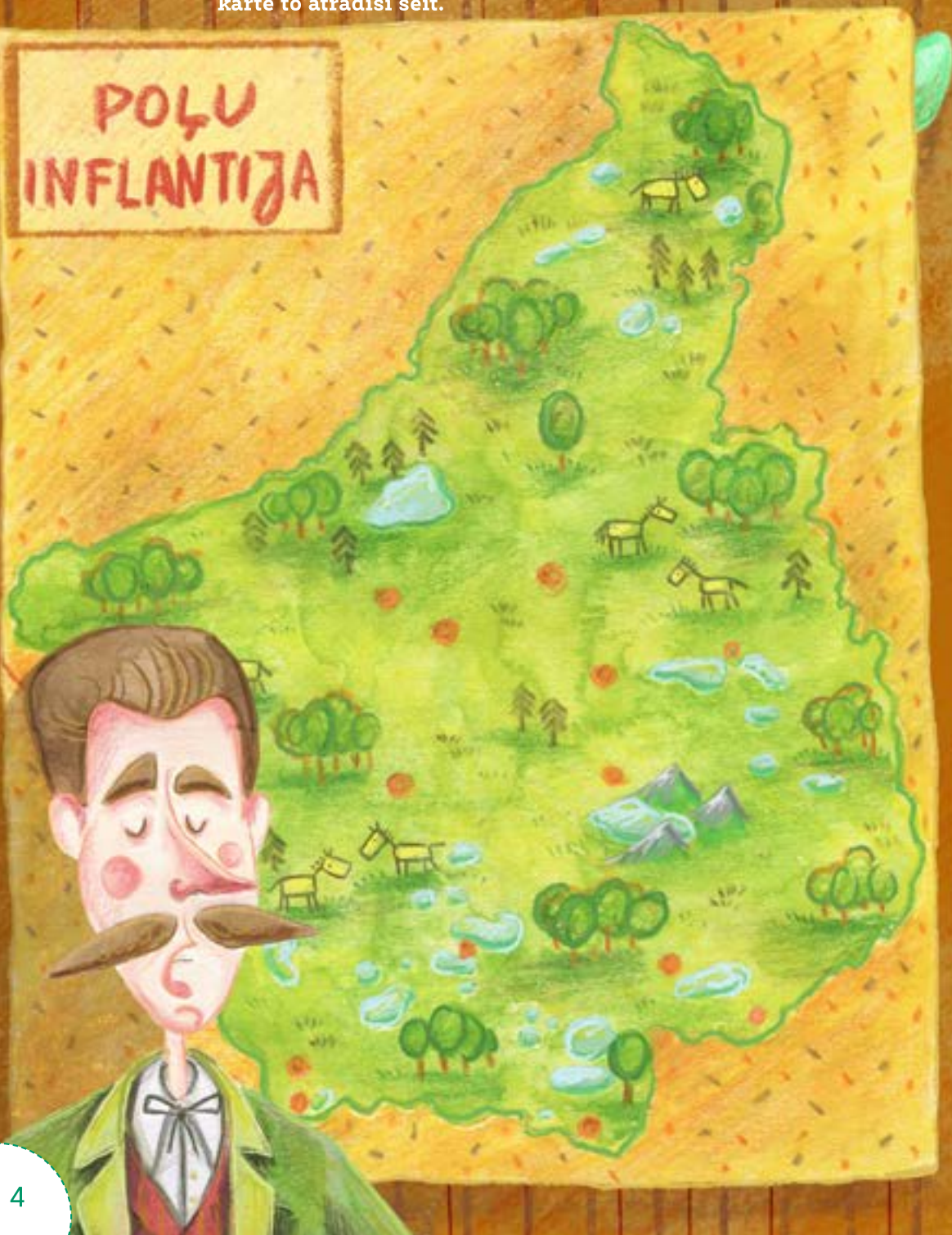
Barons Manteifels. Gustavs, bet es viņu saucu vienkārši par Gustu... Jāt labi neprot, bet man tāpat viņš jāvadā – te šurp, te turp.

Viņš jūs aicina izbraucienā! Zirgam jāsmejas.
Un interesanti, kas gan viņu nēsās uz muguras, nu kas?

* Poļu Inflantija – tas ir reģions
Latvijā, ko šodien dēvē
par Latgali. Kādreizējās Polijas,
arī sauktas par Žečpospoļitu,
kartē to atradīsi šeit.

POĻU INFLANTIJA

Inflantija – skaista zeme Baltijas jūras krastā. Agrāk šeit dzīvoja dažādu tautu pārstāvji: latvieši, igauņi, vācieši, poļi, lietuvieši, ebreji un rutēņi. Pirms apmēram 500 gadiem, karaļa Sigismunda II Augusta valdīšanas laikā, Inflantiju pievienoja Žečpospolitai.

Desmitiem gadu vēlāk, pēc daudziem kariem ar Krieviju un Zviedriju, Polijai bija palikusi tikai maza daļa no kādreizējās Inflantijas teritorijas, ko sāka dēvēt par poļu Inflantiju*.

Neviens vārds par zirgiem! Varēju jau to paredzēt. Nepietiek ar to, ka mani senči dzīvoja šajās zemēs, bet viņi arī vēl dienēja visās armijās, kas šeit karoja.

No manai ģimenei piederošās muižas

Dricānos pāri vairs nav palikušas nekādas pēdas, bet tieši šeit es piedzimu. Šeit es arī iemācījos lasīt, rakstīt, jāt ar zirgu un spēlēt klavieres. Atklāti sakot, man labāk patīk

spēlēt klavieres nekā jāt ar zirgu. Klavieres ir daudz paredzamākas. Žēl, ka nevarat dzirdēt, kā es spēlēju, es to protu darīt pat ar elkoņiem! Varbūt, ja es dzīvotu citos laikos, koncertētu lielās zālēs un sniegtu daudzus autogrāfus. Mīlēju mūziku un savus Dricānus. Savu mīlestību izpaudu, palīdzot vietējai baznīcai iegādāties ērģeles. Pat šodien jūs varat paklausīties, kā tās skan.

Nu gan – salīdzināt zirgu ar klavierēm!

Klavierēm nav pat četru kāju, par krēpēm
nemaz nerunājot.

Ērģeles kā ērģeles. Bet kāpēc ne ar vienu vārdu
nav pieminēti Dricānu staļļi? Tas būtu interesanti.
Vismaz zirgiem.

Nokļuvām **Viļānos**. Tā bija turīgās Riku ģimenes galvenā mītne. Riku ģimene bija manas mātes asinsradnieki. Vienam no tiem – bagātajam **Mihalam Rikam** – piederēja lieli īpašumi un plaša bibliotēka. Pirms divsimt gadiem viņš finansēja Viļānu klostera celtniecību, ko iespējams apbrīnot vēl šobaltdien. Paskatieties uz Mihala kunga portretu: tērps, pusskūta galva, ūsas, zobens pie sāniem. Simtprocentīgs poļu šlahtičs! Interesanti gan, kā es izskatītos ar šādu frizūru?

Manu senču starpā bija daudzi slavenu vācu, poļu un krievu dzimtu pārstāvji. Inflightijā tas bija pierasts. Dažreiz vienā dzimtā kāds jutās polis, kāds krievs, un vēl kāds cits – vācietis. Pateicoties savai mīļotajai mammai Marijai, lielai Polijas un Inflightijas patriotei, un viņas ģimenei, es esmu polis. Viņi mani par tādu izaudzināja.

Es arī, kā tik varēju, atbalstīju poļu zinātniekus un dažādas patriotiskas darbības. Par to vēl pastāstīšu. Tomēr grāmatas un rakstus (to man ir vairāki simti) rakstīju ne tikai poliski, bet arī vāciski un latviski.

Varu jums iemācīt skaitīt poliski. Uzmanību:

viens – jeden

divi – dwa

trīs – trzy

četri – cztery

pieci – pięć

seši – sześć

Kurš uzminēs, kā ir septiņi?

Valodas, valodas. Kam gan tas līdz, ka viņš prot poļu, vācu, latīņu, franču, krievu, latviešu valodu. Nekad nav iemācījies zviegt kā zirgs.

Šie ir **Varakļāni** ar grāfu **Borhu** pili.
Tā bija neparasta ģimene – politiķi,
zinātnieki, ceļotāji, literāti. Bet tāpat arī
gardēži! Vienu no trifeļu – visvērtīgāko
sēņu – veidiem dēvē par Borhu trifeli.

Man patika šeit piestāt un izmantot pils bibliotēku,
kas bija pilna ar nenovērtējamiem rokrakstiem un grāmatām.

Kādreiz dzirdēju, ka Borhu ģimenes ģerbonis, kurā attēloti trīs melni kovārņi, tika iekļauts kādā zināmā grāmatā gados vecākiem lasītājiem. Varbūt kādreiz to izlasīsiet un man par to pastāstīsiet?

Sēnes? Gardēžiem? Brr! Mutē neņemu sēnes! Porcija labu auzu – tā ir pavisam cita lieta! Labāk bēgam prom no šejienes, kamēr mūs vēl nav pacienājuši ar kādu mušmīri.

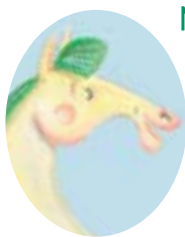

Kur tas zirgs mani ir atvedis? Ā, atpazīstu šīs drupas – tās ir pils drupas, kas agrāk piederēja ordeņa bruņiniekiem, bet vēlāk kļuva par vienu no pirmās Žečpospolitas robežas cietokšņiem. Spēcīga celtne... Esam **Rēzeknē**.

No pils pāri palikušas tikai drupas, bet baznīca, kuras celšanai novēlēju dažus grošus, stāv kā stāvējusi. To projektēja polis **Florians Viganovskis**. Studēja arhitektūru Rīgas Politehnikumā. Rīga tolaik bija Inflantijas guberņas galvaspilsēta. Florians bija talantīgs un strādīgs. Daudzas ēkas Lietuvā un Latvijā tika uzceltas, pateicoties viņa projektiem.

Manteifela kungs aizmirsa pateikt, ka Viganovskis, studējot Rīgā, bija poļu studentu korporācijas loceklis. Korporācijai ir tik skaists nosaukums – Arkonia. Dzirdat AR-KONIA! Šis nosaukums izskatās, it kā tas būtu poļu vārda *konia* (zirga) un latviešu prievārda *ar* savienojums. Tā Polijā darbojas līdz pat šodienai. Ī-a, ī-ā, ī-ā!

Lūk, šīs cietokšņa drupas atrodas Žečpospoļitas tālākajā nostūrī – Ludzā. Tā atrodas pie Krievijas robežas. Šajā pilsētā atradās trīs svētnīcas – katoļu baznīca, ebreju sinagoga un pareizticīgo katedrāle. Kad šeit biju, tā man atgādināja Krakovu. Zināt kāpēc? Par šo pilsētu uzrakstīju grāmatu “Ludza Inflantijā” un no tās pārdošanas iegūtos ienākumus piešķīru Ādama Mickeviča pieminekļa celtniecībai Krakovā. Tā mazā Ludza sasaistījās ar lielo Krakovu.

Ludzā piedzima **Antonijs Ferdinands Osendovskis**, kas prata daudzas valodas, bija rakstnieks un ceļotājs. Viņam bija vairāk piedzīvojumu nekā dažam labam zirgam. Viņš ir sarakstījis vairāk kā 80 grāmatas bērniem un pieaugušajiem. Viena no visslavenākajām grāmatām “Cilvēku, zvēru un dievu zemē. Jāšus cauri Centrālajai Āzijai” tika izdota 19 dažādās valodās. Žēl, ka viņš neuzrakstīja vairāk šādu grāmatu, bet nu labi, ka vismaz tik daudz.

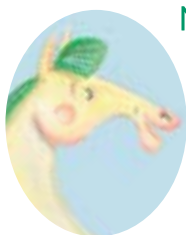
Atpūtīsimies mazliet šajā ceļojumā. Parādīšu jums kaut ko patiešām vienreizēju – grāmatu, kas tapa tikai vienā eksemplārā kā poļu Inflantijas iedzīvotāju dāvana pāvestam.

Tas ir albums ar nosaukumu **Terra Marianna** jeb Māras zeme. Par Māras zemi kādreiz dēvēja Inflantiju. Albums sver 35 kilogramus, pat grūti panest. Tajā apkopoti daudzu pazīstamu mākslinieku radīti attēli, desmitu desmitiem ilustrāciju, kas attēlo Inlantijas pilis un muižas, šļahtiču ģērboņus, nozīmīgus cilvēkus, zīmogus un monētas.

Pateicoties tam, izdevās laikā apturēt to, kas sen vairs nepastāv...

Bet kas man ir kopīgs ar šo grāmatu? Kopā ar grāfienu **Mariju Tizenhauzenu-Pšezdzecku** bijām šīs grāmatas mecenāti. Nu, labi, paskaidrošu vienkāršiem vārdiem – tas nozīmē, ka finansējām šīs grāmatas tapšanu. Vēl vienkāršāk – tā tapa par mūsu naudu. Uzskatu, ka bija tā vērts. Un jūs?

Nedomājiet, ka tikai sūdzos. Man ļoti patīk šī grāmata. Pats labprāt būtu iedevis naudu līdzīgam darbam par kādreizējās Inlantijas zirgiem. Hm... tikai mēs, zirgi, nepelnām naudu. Žēl. Domāju, ka tas skanētu lieliski – mecenāts Zirgs.

Kā redzat, ne tikai es biju mecenāts un ne tikai es ziedoju naudu svarīgiem mērķiem. Tolaik te tā bija pieņemts. Parādīšu jums Lūznavu, īpašumu, kas piederēja Kerbedzu dzimtai.

Staņislavs Kerbedzs bija inženieris, kas, starp citu, projektējis arī pirmos dzelzs tiltus Pēterburgā un Varšavā (Varšavas tilts pastāvēja līdz pat 1944. gadam). Protams, es nezinu, cik viņš nopelnīja par šiem projektiem, jo džentelmeņi par naudu nerunā. Tomēr zinu, kam piešķīra lielu daļu šo ienākumu. Kerbedzi bieži Lūznavā uzņēma māksliniekus, kas tur varēja strādāt un nedomāt par to, ko ēdīs un kur gulēs. Pateicoties Kerbedziem, varēja tapt, piemēram, nākamie gleznotāja **Kazimira Stabrovska** vai gleznotāja un komponista **Mikolaja Čurļoņa** darbi.

Dzirdēju, ka Pēterburgā un Varšavā ir skaisti zirgu pieminekļi. Par nožēlu jāsaka, ka nekad tur neesmu bijis. Tomēr esmu ļoti pateicīgs Kerbedza kungam par viņa tiltiem. Pateicoties tiem, mani radinieki varēja daudz vieglāk pārklūt pāri Vislai un Ņevai. Var pat teikt, ka Kerbedzi bija arī zirgu labdari un mecenāti.

Kerbedzu dzimta daudz darījusi ne tikai poļu Inflantijā, bet arī Polijas un poļu labā. 19. gadsimtā viņi nopirka **Riebiņus** (agrāk tie piederēja vienlīdz godalgotajai Veisenhofu dzimtai). Kopš tā laika arī šī pils kļuva par poļu mākslinieku rezidenci.

Riebiņos ir viesojušies vairāki vēlāk slaveni mākslinieki, piemēram, gleznotāji: **Staņislavs Maslovskis**, **Marians Tšebiņskis**, **Henriks Grombeckis**.

Īpaša personība bija **Eugēnija Kerbedza**. Atcerieties par viņu, staigājot pa šodienas Varšavu.

Pateicoties viņas iesaistei un finansējumam, Varšavā tapušas vairākas ēkas, to starpā, Tēlotājmākslas akadēmija, kas atrodas tagadējā Kostjuško krastmalā, un publiskā bibliotēka Košikovas ielā. Šajā bibliotēkā atrodas arī Bērnu grāmatu muzejs.

Teikšu godīgi, ka apbrīnoju tādus cilvēkus kā Eugēnijas kundze. Ja tikai varētu, labprāt noliktu ziedus pie viņas kapa Povonczku kapsētā, protams, ja mani tur ielaistu.

Sākumā jums stāstīju par dārgumu atklāšanu.
Jūs taču zināt, ka dārgumi var būt dažādi?
Gleznotāja vai rakstnieka talants ir īsts dārgums!

Skatieties, tā ir Volkenbergas pils jeb Mākoņkalns
Rāznas ezera krastā. Tā vien liekas, ka šīs pils
pagrabos slēpjas īsti dārgumi. Kāds te vēl var parādīties..
Laikam kādu redzu. Uzmanību, būs bailīgi:

*Stipram vējam pūšot,
pērkonam un zibenim dunot,
Rāznas ezera krastā
trīs raganas salidoja.*

*Ar trokšņiem, smiekliem un auriem
tās pār mežiem skrēja
Tās uzsāka skaļas dejas,
un troksnis pa tālienēm malās.*

Brr, paliek auksti. Tādi stāsti klīda šajā apkārtnē. Daudzus no tiem pierakstīju un izdevu grāmatā, lai nepazūd, kā tas noticis ar daudziem citiem šīs un ne tikai šīs zemes dārgumiem. Ak vai, kādēļ tas zirgs tā zviedz?

Tas viss, protams, ir pasakas bērniem, tie dārgumi un viss cits. Pilnīgi tām neticu. Raganas gan man nepatīk, pat pasakās. Tās nav patīkamas, un punkts. Pie tam, kas ir redzējis, ka kāds ceļotu, lidojot uz slotas? Jājot ar zirgu, tas ir kas cits.

No otras puses, ja uz manis uzlēktu kāda ragana...

Brr, ī-a, ī-ā, ī-a! Labāk laižamies prom no šejienes!

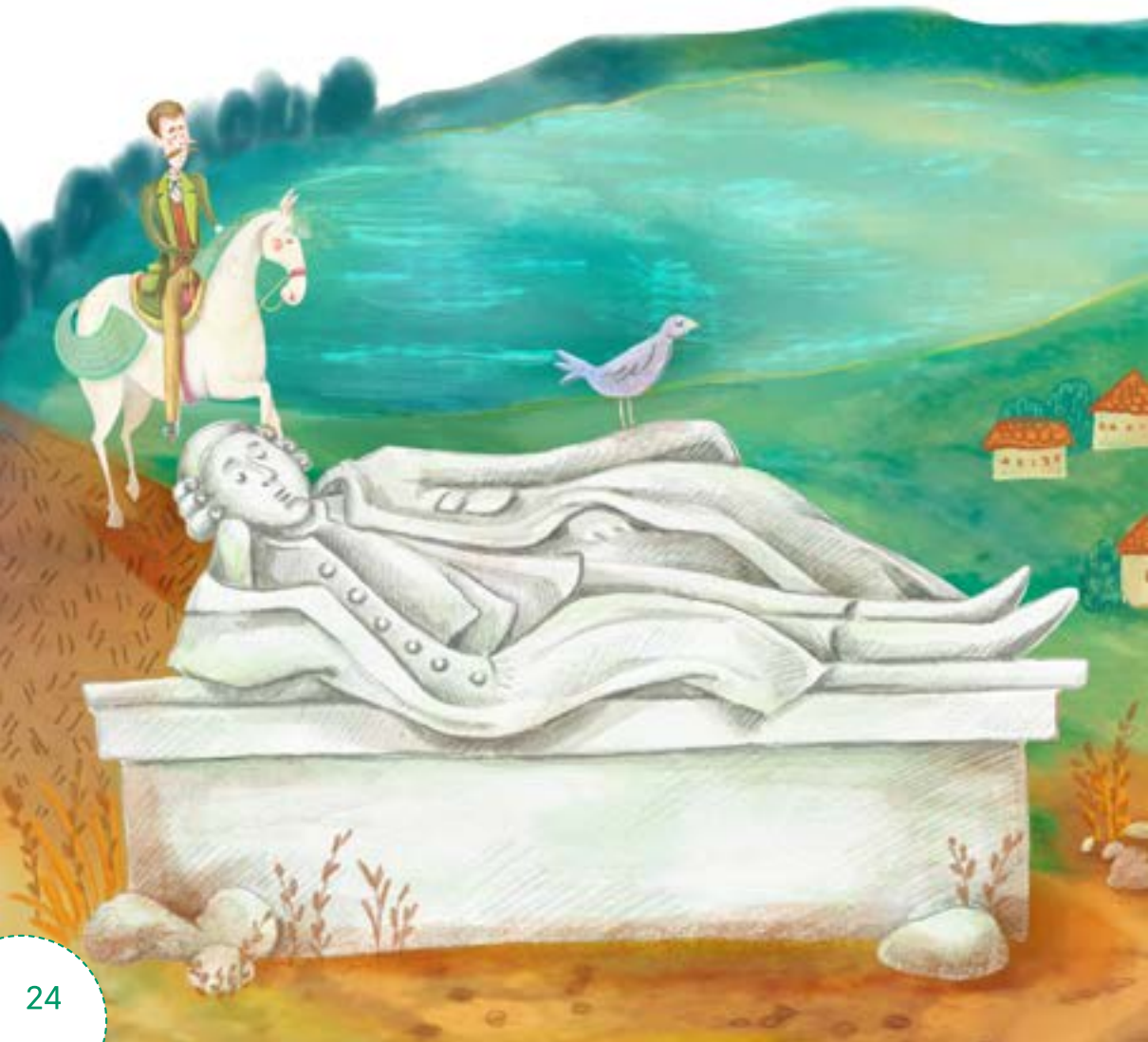

Vairāk nevienas raganas un stāstu ne no šīs pasaules. Man kaut kā liekas, ka manam zirgam tie nepatīk.

Tagad būs kāds pilnīgi patiess stāsts. **Dagda** atrodas pie ezera ar tādu pašu nosaukumu. Kārtējais pils pakalns, kārtējais ezers, kārtējā slavenā dzimta?

Nē, nē, man šī ir īpaša vieta. Vēlos apskatīt sava priekšgājēja, pirmā poliski rakstošā Inflightijas hronista, kastelāna **Jana Augusta Hilzena** kapu. Viņa kapakmens vietējā baznīcā saglabājies līdz mūsdienām. Manos laikos Dagda piederēja Buiņicku dzimtai.

Uf. Varu nokāpt no zirga, mazliet atpūsties un papļāpāt ar **Kazimiru Buiņicki**, slavenu rakstnieku un zinātnieku, kas bija arī līdzautors enciklopēdijai, kas sastāv no 28 sējumiem! Sarunu tematu mums pietiek vairākiem gadiem. Buiņickis izdeva laikrakstu "Rubon". Vārds *rubon* ir agrākais Daugavas, Latvijas lielākās upes, nosaukums. Poliski Daugavu sauc *Dźwina*.

Savukārt zirgs poliski ir *koń*. Ja nu kāds, protams, to gribētu zināt. Bet plāpa poliski ir *gadula*. Interesanti gan, kāpēc tieši šis vārds man ienāca prātā.

Mums jāiegriežas **Dorotpolē**, netālu no Indricas.

Saimniece ļoti uzstāja, un viņas lūgums skan kā pavēle. **Sofija Buino** var likties ļoti stingra, bet viņai noteikti ir ļoti laba sirds. Viņa uzņēmās rūpes par meiteni, kam nomira vecāki. Sofija viņu ļoti labi audzināja, un tā savā dzīvē daudz sasniedza. Meitene

studēja gan slavenajā Oksfordas Universitātē, gan Jagaiļa Universitātē, zināja sešas valodas, iztulkoja daudzas svarīgas grāmatas un sarakstīja neskaitāmus skaistus dzejoļus bērniem un pieaugušajiem. Pirmā pasaules kara laikā strādāja par sanitāri, bet vēlāk kļuva par Juzefa Pilsudska lietvedi.

Juzefs Pilsudskis bija viens no neatkarīgās Polijas dibinātājiem. Pēc Otrā pasaules kara apmetās uz dzīvi Poznaņā. No kurienes gan es to visu zinu? Tas viss taču notika daudzus gadus vēlāk, bet **Kazimira Illakoviča** šeit ir vēl tikai meitenīte.

Maršals Pilsudskis – viņš bija nozīmīgs cilvēks! Mīlēja zirgus, bet it īpaši savu ķēvi Kastanīti. Kaut vai tāpēc par viņu ir vērts atcerēties. Un Kazimira Illakoviča? Zinu vienu no viņas dzejoļiem:

*Guli, guli dūkanbērais zirdziņ,
vairs pa lauku ceļiem neklaudzina ratiņi,
nešvirkst izkopts,
un krīt smaga balta rasa
uz pāragri nobriedušām auzām
no saules baltām.*

*Guli dūkanbēri, guli, zirdziņ,
Lala un Kriša tev noliks cukurgraudiņu,
noliks ābolīti, burkānus un kāpostu lapiņas,
lai vari uzēst, kad atkal celsies rīta agrumā.*

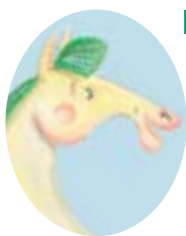

Vajadzēja nedaudz pasteigties. **Krāslavā** mani jau gaidīja grāfu Plāteru ģimene – laikam viszināmākās poļu-inflantiešu dzimtas pārstāvji.

Šī vieta man ir sirdij tuva. Daži saka, ka runa nav par vietu, bet gan par **Celīnas Plāteres** jaunkundzi. Viņa bija ļoti talantīga. Interesējās par dainām un pati rakstīja dzeju. Diemžēl nomira ļoti agrā vecumā. Nodomāju, ka izdošu grāmatu ar dainām, ko viņa bija savākusi, braukājot pa Inflantijas ciemiem. Tā arī izdarīju. Tā laikam ir laba piemiņa mūsu draudzībai, vai ne?

Esmu mazliet aizkustināts... Mana sirds tomēr nav no akmens. Ak, patiesi. Ja kādreiz būsiet Krāslavā, noteikti apskatiet tur esošo slaveno akmeni. Sen senos laikos uz tā parādījās divas būtnes: skaista burve un šausmīga ragana. Nekas viņas nevarēja nobiedēt.

Nepalīdzēja pat kronis, kuru, savas vizītes laikā Krāslavas apkaimē, lika akmenī iekalt pats Polijas karalis Augusts II. Parādības nebaidījās no karaļa, lai gan to dēvēja par Stipro. Viņš kailām rokām spēja salauzt pakavus. Beigās akmens tika aplacīts ar svēto ūdeni. Un zināt, kas notika? Brīnumainā veidā tas saruka un raganas pazuda uz visiem laikiem. Varbūt tās kļuva tik mazas, ka neviens vairs tās nepamana? Patiesa laime!

Skatieties, tā ir Krāslavas baznīca. Mazliet izskatās tā, it kā tā būtu uz šejieni pārcelta tieši no Itālijas. Patiešām to radīja itāļi – arhitekts Antonio Parako un gleznotājs Filipo Kastaldi. Baznīca tika uzcelta vēl pirms manas dzimšanas, pateicoties Plāteru dzimtas ziedojumam.

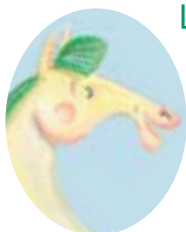
Dažus desmitus gadu vēlāk Eugenijs Plāters izlēma baznīcai pasūtīt gleznu ar svēto Ludviku, kas dodas krusta karā. Man bija ļoti svarīgi, lai to uzglezno pats meistars Jans Mateiko. Jans Mateiko ir autors daudziem slaveniem darbiem, kas attēlo Polijas vēstures notikumus un personības. Par šo gleznu runāju ar viņu vairākkārt un redzēju plānotās gleznas skici. Beigās, meistara vadībā, gleznu Krakovā uzgleznoja Mateiko studenti.

Liela lieta! Burtiskā nozīmē! Pats audekls bez rāmja ir trīs metrus plats un sešus metrus garš.

Pēc daudziem gadiem, jau 21. gadsimtā, uz Krāslavu atbrauca poļu restauratori un palīdzēja atjaunot laika zoba saēsto gleznu. Toreiz arī atklāja, ka aiz tās slēpjas vēl viens dārgums – Filipo Kastaldi sienu gleznojumi. Arī tos nolēma atjaunot.

Ļoti cienu meistarū Mateiko. Īpaši par gleznu “Grunvaldes kauja”. Es ceru, ka jūs atceraties, kas ir šīs milzīgās gleznas centrā... Jā, tieši tā – zirgs! Un tieši blakus – otrs zirgs. Patiesībā, ja jūs labi ieskatīsiet, tad gleznā atradīsiet vēl daudzus citus zirgus.

Žēl, ka meistras pats negleznoja svēto Ludviku.
Noteikti to būtu attēlojis zirga mugurā.

Vai jūs esat kādreiz dzirdējuši par amazonēm?

Tā ir slavenu karotāju cilts, kas lieliski jāja ar zirgu.

Esot dzīvojušas sen senos laikos. Visticamāk...

Bet tajā laikā pie mums, poļu Inflantijā, **Liksnā**,

dzīvoja **Emīlija Plātere**, izcila amazoņu pēctece.

Novembra sacelšanās laikā viņa cīnījās par mūsu zemes neatkarību.

Pēc daudziem gadiem Emīlijas asinsradinieks – Leons Plāters – bija Janvāra sacelšanās dalībnieks. Diemžēl krievi viņu notvēra,

apcietināja un nošāva Daugavpils cietoksnī. Arī es, kā

sacelšanās dalībnieks, nokļuvu šajā cietoksnī.

Tomēr man daudz vairāk paveicās, jo

pēc kāda laika mani atbrīvoja.

Emīlija bija neparasta sieviete!

Viņa ne tikai, kā daudzas citas viņas draudzenes, rakstīja dzeju un dziedāja, bet arī medīja, mācēja rīkoties ar zobenu un, protams, jāja. Tas redzams daudzās gleznās. Lai gan viņai bija vāja veselība, viņa pievienojās sacelšanās dalībniekiem. Daži uzskata, ka viņa esot izveidojusi partizānu vienību, kurā karoja 280 strēlnieki, vairāki simti izkopts nesēju un 60 kavalēristi!

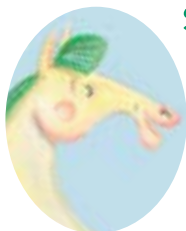

Tik daudz jums stāstu par tolaiku izcilajiem cilvēkiem un arhitektūras pieminekļiem, bet poļu Inflantija taču ir arī dabas bagātība. Paradīze māksliniekiem un... makšķerniekiem. Zivīm pilni gleznaini ezeri un upes. Šeit var sastapt: zandartus, samus, līdakas, asarus, plaužus. Un ne tikai! Rāznas ezerā, ko pieminēju, stāstot par Volkenbergas pili, kādreiz varēja sastapt īpašu zivi, kuras nosaukums tika aizgūts no Rāznas ezera. Šo zivi sauca par **Rāznas sņitku** jeb salaku [*osmerus eperlanus*]. Interesanti, vai tā tur peld arī šodien, vai izzudusi tāpat kā dažas citas dzīvnieku sugas...

Bet noteikti līdz šodienai ir palicis Lubānas ezers.
Ne bez iemesla to dēvē par “Mare Lubancium” jeb Lubānas jūru.
Un iedomājieties, ka kādreiz vienā tā pusē atradās Žečpospoļita,
bet otrā – Zviedrija. Tagad tas ir Latvijas lielākais ezers.

Sņitka, sņitka – kas gan tas par nosaukumu
vispār?! Noteikti joprojām kaut kur peld.

Toties ziņas par manu priekštecī, tarpanu,
ir izzudušas. Tas esot dzīvojis mežos. Pazīstu
šejienes mežus. Varbūt pameklēsim tarpanu?

Ilgu laiku vedu savu jājamzirgu caur egļu mežiem.
Bet varbūt viņš veda mani? Tā vai citādi mēs
nonācām līdz **Aglonai**. Sen senos laikos šī
vieta piederēja maniem senčiem.

Skatieties – tumši zaļi meži, debeszilās debesis
un starp diviem ezeriem baltas kā mākoņi slejas divas ēkas
– bazilika un klosteris. Arhitektūras pērle zaļi debeszilā rāmī.
Tā vien prasās te palikt un atpūsties.

Zināt, dzirdēju, ka Polijas Karalistes
Ģeogrāfisko terminu vārdnīca skaidro,
ka Aglonas nosaukums radies no egļu meža
nosaukuma senajā latviešu valodā – Aglenia.

Jūs esat pārsteigti, ka neko nesaku par zirgiem?
Bet kāpēc man visu laiku jārunā tikai par zirgiem?

Uz brīdi atstāsim poļu Inflantiju, lai ieskatītos vietās, kur ieguvu savas zināšanas. Ģimnāzijā gāju **Mitavā**, kas tolaik bija Kurzemes hercogistes centrs. Šodien to dēvē par Jelgavu.

Savukārt studēt devos uz **Tērbatu** (šodienas Tartu Igaunijā). Tērbatas Universitāte bija īpaša vieta. Runa bija ne tikai par augstu izglītības līmeni, bet tāpat par valodu, kādā lasīja lekcijas. Visā Krievijas Impērijā vācu valodā varēja studēt tikai Tērbatā un Rīgā. Mums, poļiem, kas negribēja runāt krieviski, tas daudz nozīmēja.

Mans vecākais universitātes studiju biedrs bija **Tituss Halubiņskis**, ļoti izpalīdzīgs cilvēks. Vēlāk viņš kļuva par ārstu un popularizēja Zakopani – pilsētu, kas tiek dēvēta par Polijas ziemas galvaspilsētu. Savukārt mans jaunākais studiju biedrs bija **Benedikts Dibovskis** – dabaszinātnieks, ceļotājs un Tālo Austrumu pētnieks.

Universitātē varēju pievienoties dažādām krievu un vācu studentu biedrībām. Tomēr izlēmu iestāties vecākajā poļu studentu korporācijā – Konvent Polonia. Tur ieguvu daudzus draugus visai dzīvei.

Draudzība visas dzīves garumā... Skaista lieta.

Man jāsaka, ka mēs zirgi sadraudzējamies ar cilvēkiem. Es īstenībā mīlu Gustu. Viņš nekad par mani nesūdzas, rūpējas, kā vislabāk prot, nežēlo auzas, bet dažreiz arī pacienā ar kādu cukurgraudu. Pateicoties viņam, esmu bijis jau tik daudzās interesantās vietās.

Tā, lūk, ir **Daugavpils** – poļu Inflantijas galvaspilsēta. Šeit beidzot no segliem pārkaņšu vilcienā, lai dotos tālāk. Zinu, ka tā ir privilēģija aristokrātiem, kam ir daudz brīvā laika un pietiekoši biezs maks.

Bet, kā jau esat nopratuši, ceļojot nokārtoju ne tikai savas personiskās vajadzības. Varbūt atkal apciemošu Varšavu, Krakovu, Poznaņu, Gdaņsku, Malborku, Ļvivu, Viļņu, Grodņu vai Rēveli (šodienas Tallinu, Igaunijas galvaspilsētu), vai varbūt Sanktpēterburgu.

Pirms sēžos vilcienā, vēlos jūs vēl iepazīstināt ar kādu zēnu. Zinu, kas no viņa izaugs. Tas ir viens no slavenākajiem daugavpiliešiem – **Marks Rotko**. Kopā ar vecākiem emigrēja uz Amerikas Savienotajām Valstīm un kļuva par slavenu mākslinieku.

Nezinu, kas izaugs no jums, bet varbūt arī jūsu vidū ir kāds īpaši talantīgs cilvēks? Saku jums lielu paldies par kopīgo ceļojumu pa manām dzimtajām vietām, pilnām dažādu dārgumu. Domāju, ka vērtīgākie no tiem ir cilvēki.

Ā, un saku lielu paldies savam jājamzīrgam!
Bez viņa šis ceļojums nebūtu iespējams!

Un atkal esmu aizkustināts. Es arī saku lielu paldies.
Vai arī es beigu beigās neesmu atradis kādu dārgumu – draudzību? Un tad vēl ar cilvēku, kas joprojām nemāk kārtīgi jāt!

Dzīve ir pilna pārsteigumu!

Gustavs Manteifels uzdāvināja slavenajam rakstniekam Juzefam Ignācijam Kraševskim kristāla Lieldienu olu. Tā bija ļoti dārga dāvana. Diemžēl tā pazuda.

Bet tagad apskati grāmatu vēlreiz un pamēģini atrast pazudušo olu. Tā ir paslēpta katrā lapā!

---

kristāla Lieldienu ola

NARODOWY INSTYTUT
POLSKIEGO DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO ZA GRANICĄ

POLONIKA

Aicinu jūs izbraucienā pa manām dzimtajām vietām. Inflantija – tas skan skaisti un mazliet noslēpumaini, vai ne tā? Poļu Inflantija.

Tas būs arī ceļojums laikā...

Viņš jūs aicina izbraucienā! Zīgam jāsmejas. Un interesanti, kas gan viņu nēsās uz muguras, nu kas?

